

Ett nytt år, ett nytt löfte

Berättelse

I Sverige firas nyår natten mellan den 31 december och den 1 januari. Den sista dagen på året kallas nyårsafton. Många samlas hemma eller hos vänner, äter god mat och räknar ner de sista sekunderna av det gamla året. Exakt klockan tolv på natten, vid det som kallas tolvslaget, börjar det nya året, och då önskar man varandra "Gott nytt år".

En av de mest kända nyårstraditionerna finns på friluftsmuseet Skansen i Stockholm. Vid tolvslaget läser en person upp dikten "Nyårsklockan", som innehåller den berömda raden "Ring, klocka, ring". Traditionen är gammal och började redan 1895. Dikten är från början engelsk och skrevs av poeten Alfred Tennyson år 1850. Den svenska översättningen gjordes av Edvard Fredin och spreds i tidningar i januari 1889. Skådespelaren Anders de Wahl läste dikten på Skansen många gånger, ända fram till sin död 1956. Inför nyåret 1977/1978 tog SVT upp traditionen i TV under namnet "Tolvslaget på Skansen", och firandet sänds fortfarande i TV. Många i Sverige tittar på den just vid midnatt.

Vid nyår är det också vanligt att skjuta fyrverkerier. Raketer flyger upp på himlen och exploderar i färger och ljus. Det ser vackert ut, men det finns viktiga regler. I Sverige måste man ha fyllt 18 år för att köpa och använda fyrverkerier, och det är förbjudet att ge fyrverkerier till någon som är yngre. Sedan 2019 krävs dessutom särskild utbildning och tillstånd för raketer med styrpinne, eftersom just de orsakade många olyckor. Andra fyrverkerier, till exempel fyrverkeritårter, får man fortfarande använda utan tillstånd. Många kommuner bestämmer också var och när man får skjuta, ofta bara några timmar runt midnatt och med krav på avstånd till sjukhus, äldreboenden och platser med djur. Reglerna kan vara olika på olika orter, så det är klokt att alltid kolla vad som gäller där man bor.

En annan vana vid nyår är att ge sig själv ett nyårslöfte. Ett nyårslöfte är ett löfte man ger sig själv om att förändra något under det kommande året. Många löften handlar om hälsa, till exempel att träna mer, äta nyttigare eller sluta röka. Det sägs att traditionen är mycket gammal och kanske går tillbaka tusentals år, men varifrån den egentligen kommer är osäkert. Säkert är i alla fall att det inte alltid är lätt att hålla ett löfte. Ändå tycker många att det är värdefullt att börja det nya året med en god tanke om framtiden.

Ordlista

ORD	FÖRKLARING
nyårsafton	den sista dagen på året, den 31 december
räkna ner	säga siffrorna baklänges, t.ex. tre, två, ett
tolvslaget	stunden klockan tolv på natten, när det nya året börjar
friluftsmuseum	ett museum utomhus, med hus och djur

ORD	FÖRKLARING
översättning	en text som är flyttad från ett språk till ett annat
skådespelare	en person som spelar roller på teater, film eller TV
tillstånd	ett officiellt ja, en tillåtelse att göra något
avstånd	hur långt det är mellan två platser
nyårslöfte	ett löfte man ger sig själv inför det nya året
osäkert	inte helt säkert; man vet inte riktigt

Läsförståelsefrågor

1. Vad händer vid tolvslaget på nyårsafton?
 1. Man går och lägger sig.
 2. Det nya året börjar och man önskar varandra ett gott nytt år.
 3. Man börjar äta middag.
2. Vad gör man på Skansen vid midnatt?
 1. Man dansar runt en gran.
 2. En person läser upp dikten "Nyårsklockan".
 3. Man tänder ljus i kyrkan.
3. Vilken regel gäller för fyrverkerier i Sverige?
 1. Alla får köpa och använda dem.
 2. Man måste ha fyllt 18 år för att köpa och använda dem.
 3. Det är förbjudet att skjuta fyrverkerier i hela landet.
4. Vad säger texten om varifrån nyårslöftet kommer?
 1. Ursprunget är säkert och alla är överens.
 2. Traditionen sägs vara gammal, men ursprunget är osäkert.
 3. Nyårslöftet kom till i Sverige på 2000-talet.
5. Stämmer påståendena med texten? Svara **ja**, **nej** eller **det står inte i texten**.
 1. Traditionen att läsa dikten på Skansen började 1895.
 2. Alla i Sverige skjuter fyrverkerier på nyår.
 3. Vissa raketer med styrpinne kräver utbildning och tillstånd.
6. Stämmer påståendena med texten? Svara **ja**, **nej** eller **det står inte i texten**.
 1. Många nyårslöften handlar om hälsa.
 2. Det är alltid lätt att hålla ett nyårslöfte.
 3. Reglerna för fyrverkerier kan vara olika på olika orter.
7. Varför skriver texten "det sägs" och "osäkert" när den berättar om nyårslöftets ursprung? Vad vill texten visa med de orden?
8. Texten säger att man bör kolla de lokala reglerna för fyrverkerier. Varför är det viktigt, tror du? Svara med stöd i texten.

Facit

1. Det nya året börjar och man önskar varandra ett gott nytt år.
1. En person läser upp dikten "Nyårsklockan".
1. Man måste ha fyllt 18 år för att köpa och använda dem.
1. Traditionen sägs vara gammal, men ursprunget är osäkert.
1. ja b) nej (texten säger "vanligt" och "många", inte alla) c) ja
1. ja b) nej (texten säger att det inte alltid är lätt att hålla ett löfte) c) ja
- Exempel på svar: Texten vill visa att uppgiften inte är säker. Ingen vet riktigt varifrån traditionen kommer, så texten är försiktig och påstår inte att det är ett bevisat faktum.
- Exempel på svar: Reglerna är olika på olika orter, och många kommuner har krav på avstånd till sjukhus, äldreboenden och platser med djur. Om man kollar reglerna först undviker man att göra fel och kan skjuta på ett säkert sätt.

Bedöm öppna svar efter innehåll, inte efter exakt formulering.

FÖR LÄRAREN

Texten passar för att öva på att markera osäkerhet i språket ("det sägs", "osäkert") och för enkel källkritik kring populärhistoria. Tema: högtider och traditioner samt regler i samhället. Fråga 7 är en inferensfråga om varför man uttrycker sig försiktigt, och fråga 8 kopplar lokala regler till vardagen. Låt gärna eleverna jämföra nyårsfirandet och eventuella löften eller önskningar med traditioner i sina egna länder.

Diskussionsfrågor

- Hur firar man övergången till det nya året där du kommer ifrån? Finns det en särskild tradition vid midnatt?
- Texten beskriver regler för fyrverkerier. Vad tycker du om fyrverkerier — är de mest vackra eller mest ett problem? Tänk på både för- och nackdelar.
- Tror du att det är bra att ge sig själv ett nyårslöfte? Varför kan det vara svårt att hålla det?
- **Skriv (4 meningar):** Skriv om ett mål eller ett löfte som du skulle vilja ge dig själv inför ett nytt år. Vad vill du förändra och varför?

Källor och faktagranskning

- Wikipedia: Nyårsklockan – <https://sv.wikipedia.org/wiki/Ny%C3%A5rsklockan>
- Skansen: New Year's celebration – <https://www.skansen.se/en/see-and-do/holidays-and-traditions/new-years-celebration/>
- Polisen: Fyrverkerier inför nyår – tänk på det här – <https://polisen.se/tjanster-tillstand/tillstand-ansok/fyrverkerier/fyrverkerier-infor-nyar-tank-pa-det-har/>
- MSB/MCF: Regler för att skjuta fyrverkerier – <https://www.mcf.se/sv/rad-till-privatpersoner/fyrverkerier/regler-for-att-skjuta-fyrverkerier/>

Fakta granskad mot ovanstående källor i juni 2026. Nyckelfakta: Nyårsafton firas i Sverige den 31 december, och det nya året börjar vid midnatt (tolvslaget, klockan 12 på natten). Vid midnatt tänds många fyrverkerier och raketer. Sedan slutet av 1890-talet (första gången 1895) läses dikten "Nyårsklockan" – mest känd för raden "Ring, klocka, ring" – vid midnatt på friluftsmuseet Skansen i Stockholm. Dikten bygger på en text av den engelska poeten Alfred Tennyson (1850); den svenska översättningen gjordes av Edvard Fredin och spreds i tidningar i januari 1889. Skådespelaren Anders de Wahl läste dikten på Skansen många gånger (ungefär 36) fram till sin död 1956. SVT återupplivade TV-traditionen inför nyåret 1977/1978 under namnet "Tolvslaget på Skansen", och firandet sänds fortfarande i TV. För att köpa och använda fyrverkerier måste man vara 18 år; det är förbjudet att ge fyrverkerier till någon under 18 år. Sedan den 1 juni 2019 krävs särskild utbildning och tillstånd för raketer med styrpinne, eftersom de var överrepresenterade i olycksstatistiken; andra fyrverkerier (t.ex. fyrverkeritårtor) får fortfarande användas utan tillstånd. Många kommuner har egna regler om var och när fyrverkerier får skjutas, ofta bara några timmar runt midnatt och med krav på avstånd till sjukhus, äldreboenden och platser med djur. Ett nyårslöfte är ett löfte man ger sig själv inför det nya året; vanliga exempel handlar om att träna mer, äta hälsosammare eller sluta röka. OSÄKERHETER OCH MYTER: Påståendet att nyårslöften skulle vara cirka 4 000 år gamla (Babylonien) är en vanlig folklig förklaring som texterna återger försiktigt ("det sägs", "en vanlig förklaring är") och inte som säkert faktum. Exakta procentsiffror för hur många som ger ett visst löfte kommer från enskilda undersökningar och anges inte som säkra siffror – texterna skriver allmänt. Antalet gånger Anders de Wahl läste dikten anges ungefärligt ("ungefär 36"). Myndigheten bakom fyrverkerireglerna har förekommit både som MSB (Myndigheten för samhällsskydd och beredskap) och under namnet på sidan mcf.se; namnet bör dubbelkollas före publicering. Att "alla svenskar" firar med fyrverkerier eller tittar på Skansen är en generalisering – texterna skriver "många" eller "det är vanligt att".

Berättelser om svenskar · läromedel för svenska som andraspråk. Skapat inom Läromedelsprojektet. Senast uppdaterad 2026-06-25.